

GOVERN ILLES BALEARS

La greu crisi sanitària a la qual el món ha de fer front a causa del coronavirus ocupa, com és lògic, tots els esforços del Govern i de la ciutadania. Però l'emergència sanitària no ens ha de fer oblidar l'altra amenaça que afecta el planeta: la crisi climàtica.

L'esclafament global continua avançant i la velocitat dels impactes sobre el clima és més gran que la capacitat de les persones i dels ecosistemes per adaptar-s'hi. Per aquest motiu, i sense deixar de prioritzar l'actuació contra la pandèmia, és urgent intensificar al mateix temps les polítiques de transició ecològica, ja que no ens podem permetre arribar tard.

L'emissió indiscriminada de gasos amb efecte d'hivernacle dels dos darrers segles, produïda principalment per la crema de combustibles fòssils, ha anat desestabilitzant el fràgil equilibri del nostre sistema climàtic i ha posat en risc la supervivència de milers d'espècies i d'ecosistemes, i també la continuació de la vida humana tal com la coneixem en aquests moments. Aspectes tan diversos com ara la producció alimentària, els recursos hídrics, el paisatge, el nivell del mar, la temperatura, la salut, l'economia, etc. es veuen afectats pel canvi climàtic.

En el cas de les Illes Balears, més del 80 % de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle es concentren en dos grans sectors: la mobilitat i la producció d'electricitat, per la qual cosa és especialment necessària l'acció urgent per a la reducció de les emissions en aquests dos sectors.

L'assoliment dels objectius climàtics ens ha obligat, necessàriament, a una reducció ràpida i significativa de les emissions de gasos amb efecte

d'hivernacle en tots els àmbits i sectors de l'economia. Per aquest motiu, és prioritari avançar en una lluita que depèn de tots els agents públics i privats i que compta amb el marc de la Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica, per sortir victoriosos i complir amb els objectius de descarbonització. Aquesta Llei ens ha permès també fixar un marc legal que contribueixi a la transversalitat d'aquest repte a tots els sectors de la societat i que inclogui el compromís de desenvolupar polítiques actives i planificar i executar accions en els sectors social, econòmic i territorial.

Aquest marc es materialitza amb la Declaració d'emergència climàtica a les Illes Balears, una iniciativa a la qual aquest Govern es va comprometre el 8 de novembre de 2019, amb l'objectiu d'executar accions en els sectors social, econòmic i territorial, que són els més afectats pel canvi climàtic.

Es tracta d'un marc legal bàsic que defineix fites, objectius i obligacions per a tots els sectors de la societat, i que resulta imprescindible materialitzar en accions específiques i en canvis procedimentals que permetin assolir una reducció ràpida i de gran abast de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle i del consum energètic en l'horitzó 2030.

Són els reptes que el Govern es va comprometre a complir i que s'han traduït en actuacions concretes que s'han anat executant enguany des de les diferents conselleries en el seu compromís de posar en marxa canvis normatius i polítiques públiques a l'altura del repte i mitjançant una transició energètica efectiva i socialment justa.

1. Canvi climàtic

- Aprovar el Decret de petjada de carboni amb l'objectiu de reduir la petjada de carboni i establir objectius vinculants per sectors i illes que contribueixin a la reducció d'emissions en el Pla de Transició Energètica.

Acció realitzada:

— S'han resolt les al·legacions al Decret de Petjada de carboni, que s'aprovarà el 2021, i també tindrem el Registre de la petjada de carboni, que ens permetrà avançar cap a aquests objectius.

- Estudiar l'efecte del canvi climàtic en el territori i elaborar plans d'adaptació per sectors i per illes.

Accions realitzades:

— A través del programa PIMA Adapta Costas, el SOCIB ha elaborat un estudi d'impacte del canvi climàtic per preveure quines adaptacions seran necessàries.

— Desenvolupament del programa PIME, amb 1,6 M € per la millora de l'eficiència energètica en indústria.

- Definir indicadors comuns del canvi climàtic per a les Illes Balears.

Acció realitzada:

— Dins el Decret de petjada de carboni, s'establiran els indicadors de canvi climàtic per sectors.

- Valorar adequadament amb clàusules explícites en els contractes públics les empreses amb accions tendents a evitar el canvi climàtic.

Acció realitzada:

— Es troba en procés d'elaboració el programa «Segell local i sostenible», un programa adreçat a identificar les indústries amb línies de producció local i compromeses a avaluar, entre altres aspectes, la seva petjada de carboni amb vista a incloure-la en les futures clàusules de contractes públics.

2. Energia

- Reduir el consum energètic i millorar l'eficiència energètica a través del Decret d'estalvi energètic, impulsar la gestió energètica per part de grans consumidors i de l'Administració; una planificació en el període 2020-2050 de la rehabilitació energètica del parc edificat, i també una millora de la certificació energètica.

Accions realitzades:

- S'ha encarregat un estudi sobre l'eficiència energètica dels edificis de les Illes.
- S'han destinat ajuts per un valor de set milions d'euros a través del PREE (Programa de Rehabilitació Energètica d'Edificis).
- Es crea la Comissió de Construcció Sostenible, el 30 de novembre de 2020. És un grup de treball tècnic amb funcions consultives que neix amb l'objectiu de debatre i proposar mesures, criteris i actuacions en matèria d'eficiència energètica i sostenibilitat en el disseny i la construcció d'edificacions.

- Promocionar les energies renovables a través de l'aprovació d'un decret de tramitació àgil que permeti l'eliminació de les traves administratives per a la instal·lació d'aquestes energies, tant en cobertes i sòls urbans, com en sòls rústics no protegits.

Acció realitzada:

- S'han agilitzat els tràmits que s'han de seguir per a la instal·lació de parcs fotovoltaics de menys de 20 ha en zones d'aptitud alta. En aquest sentit, s'ha avançat amb la Llei 2/2020, de mesures urgents.

- Impulsar l'autoconsum i les energies renovables en sòls urbanitzats per mitjà d'un programa d'estímul a la instal·lació d'energies renovables.

Accions realitzades:

- En breu, s'espera disposar del programa SOLBAL 2, que inclou la inversió de 20 M € que serviran per mobilitzar prop de 100 M € d'inversió privada.
- S'augmenten per al 2021 els ajuts a autoconsum fins a 5 M € el 2021.
- A través de l'aprovació del Pla de Transició Energètica s'inclou la necessitat d'establir plans d'instal·lació de panells solars als polígons industrials i altres cobertes, així com plans específics de promoció d'energies renovables en zones urbanitzades i degradades.

3. Indústria

- Fomentar estratègies d'economia circular i ecodisseny que redueixin en gran mesura la despesa de materials i la generació de residus en l'àmbit industrial.

Acció realitzada:

-S'ha creat el grup de treball d'economia circular format pel clúster químic (CLIQIB), el centre tecnològic de la fusta (CETEBAL), dissenyadors, arquitectes, enginyers de productes i la Universitat de les Illes Balears.

- Crear mercats de matèries secundàries, que permetin que els residus d'alguns sectors productius siguin matèria primera per a altres sectors, facilitant l'intercanvi de matèries entre sectors.

Acció realitzada:

-S'han creat dues meses de treball al voltant de producte propis de les illes (llana, ametla i garrova) amb l'objectiu d'aprofitar aquests materials. També es col·labora en projectes que aprofitarien residus per produir productes desinfectants, hidrogen i carbonat sòdic a través de la captació de CO₂.

G CONSELLERIA
O MOBILITAT I HABITATGE
I
B
/

4. Mobilitat

Implementar el Pla Director Sectorial de Mobilitat i aprovar la Llei de mobilitat sostenible, amb l'objectiu de dur a terme un canvi profund en els sistemes de mobilitat

- S'estableix com a prioritat reduir en 20 punts el pes del transport privat a través de la millora del transport públic, impulsar canvis en la gestió de la xarxa de carreteres a través de la creació de carrils bus-VAO per accedir a les principals zones urbanes i promoure mitjans de transport no motoritzats, que permetin reduir la pressió automobilística privada i, per tant, les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle i de partícules

contaminants. I, finalment, cal incidir en el sector del lloguer i promoure sistemes de transport compartit.

Accions realitzades:

- A partir de gener de 2021, posada en marxa de la nova xarxa d'autobusos TIB a Mallorca. Actualment, es troba en proves la Línia 199, Plaça d'Espanya – Sant Agustí i el proper dia 8 de novembre s'afegiran quatre línies noves: 205 (Bunyola – Palma); 201 (Galilea – Palma); 303 (Hospital Joan March – Palma) i 341 (Pòrtol – Estació de Marratxí).

- Es troba en construcció el conjunt de cotxeres i punts de recàrrega elèctrics i de gas que donaran servei a la nova flota d'autobusos, i que entraran en funcionament a partir del mes de gener de 2021.

-Actualment, es troba en procés de fabricació la nova flota d'autobusos. Cal recordar que 98 seran de gas natural comprimit i 18 de propulsió elèctrica (9 busos 100 % elèctrics i 9 híbrids elèctrics). Només 7 unitats seran microbusos dièsel Euro VI.

-En procés de licitació les obres d'infraestructura a SFM per fer desdoblament puntual de la via entre Sineu i Petra, amb vista a millorar el servei. L'inici de les obres està previst per al 2021.

-S'està treballant en projectes per impulsar carrils bus-VAO i eines tecnològiques associades per facilitar la millora del transport per carretera i per sol·licitar finançament al mecanisme de recuperació i resiliència UE.

- Limitar els efectes nocius del trànsit rodat a través de la reducció de la velocitat, l'augment de mesures de seguretat i l'impuls a la pacificació de carrers i xarxa viària urbana i interurbana.

Accions realitzades:

-Aposta de Palma de ser una ciutat 30, per reduir la velocitat i per reduir també les emissions i pacificant la ciutat.

- Analitzar els efectes del canvi climàtic a les infraestructures viàries, portuàries i aeroportuàries, i promoure plans d'adaptació enfront del canvi climàtic.

Accions realitzades:

- PortsIB està desenvolupant el pla d'adaptació al canvi climàtic de les instal·lacions portuàries, que està previst que estigui finalitzat al juliol de 2021.

5. Transport marítim i aeri

- Promoure l'ús de vaixells menys contaminants i la racionalització de les freqüències.

Acció realitzada:

-Des de la Direcció General de Transport marítim i aeri s'ha introduït en els pressuposts del 2021 una bonificació del 75 % de les taxes a les embarcacions de tipus xàrter que utilitzin energies renovables.

- Facilitar infraestructures i serveis de combustibles alternatius, i assegurar una gestió sostenible dels ports.

Accions realitzades:

-Instal·lacions de plaques solars i punts de recàrrega per a vehicles elèctrics: Ports IB ha destinat més d'un milió d'euros per a la instal·lació de sistemes fotovoltaics i punts de recàrrega per a vehicles elèctrics en la seva xarxa de ports. L'objectiu és aconseguir l'autosuficiència energètica de les instal·lacions de Ports IB i, alhora, posar a disposició dels usuaris dels ports punts de recàrrega per contribuir a la progressiva implantació de vehicles elèctrics. En concret, Ports IB invertirà un total d'1.025.473 euros en nou dels tretze ports gestionats de forma directa.

-Gestió de residus: s'ha actualitzat el pla de gestió de residus (en exposició pública actualment) i s'està treballant en els plans de gestió dels ports per millorar-ne la sostenibilitat.

-Projecte PSAMIDES: Ports IB participa en el projecte europeu PSAMIDES amb l'objectiu d'analitzar la implementació d'eines innovadores per tal d'optimitzar el funcionament dels ports petits i mitjans —inclosos els esportius— a través de la implantació d'eines innovadores que ajudin a gestionar els fluxos turístics, a controlar millor els costos, a proporcionar més serveis als usuaris i a estimular, precisament, l'ecoinnovació d'aquests ports, per reduir les externalitats ambientals negatives derivades de l'activitat turística. Ports IB participa de cinc dels sis assajos que actualment s'estan desenvolupant relacionats amb la recollida de residus marins, noves formes de generació fotovoltaica mitjançant paviments, control de consums, etc.

-Aeroport de Palma: AENA està realitzant la instal·lació d'una planta fotovoltaica de 20 megawatts, que suposarà la generació d'un 40 % d'energia renovable en autoconsum per als aeroports de l'illa. A més,

s'implantaran sistemes d'il·luminació en diferents zones de l'Edifici Terminal i de l'aeroport majoritàriament de tipus led, així com vint punts de recàrrega per a vehicles elèctrics. D'altra banda, l'aeroport de Palma passarà durant el 2021 al nivell 2+ com acreditació ACA (Airport Carbon Accreditation). No obstant això, AENA està treballant per aconseguir que els aeroports de Madrid i Barcelona siguin neutres en emissions de carboni el 2030, la qual cosa els atorgaria la màxima acreditació ACA: el nivell 3+. El Govern de les Illes Balears ha sol·licitat que l'aeroport de Palma sigui inclòs en aquest objectiu, ja que no seria només beneficiós per al medi ambient, sinó també per oferir una destinació turística més ecològica i sostenible.

6. Habitatge

- Millorar l'eficiència energètica del parc residencial i avançar en normatives que permetin fer l'habitatge més eficient i, alhora, amb materials i tècniques edificatives que permetin reduir la petjada de carboni, per adaptar-los també a les conseqüències del canvi climàtic (canvis al règim pluviomètric, onades de calor, etc.).

Accions realitzades:

-La llei d'habitatge i la llei de canvi climàtic i transició energètica ja imposen aquesta eficiència, com fa també el Codi tècnic. Les promocions de l'IBAVI tenen sempre qualificació A, una qualificació que es mantindrà. Les noves normatives depenen de l'Estat.

7. Arquitectura i rehabilitació urbana

- Progressar en la construcció d'edificis sostenibles i resilents, i prioritzar els materials locals

Acció realitzada:

- A través de l'IBAVI, impuls de promocions HPO. Es desenvoluparà més aquest tema quan es publiqui la llei d'arquitectura estatal.

- Millorar els espais públics per tenir ciutats i assentaments humans més accessibles i fomentar els desplaçaments amb mitjans d'autolocomoció.

Acció realitzada:

-Posada en marxa del Pacte de Reactivació de les Illes Balears a través de convenis amb els consells insulars, dels quals només falta signar el d'Eivissa, per promoure actuacions urbanes que donin compliment al document de Declaració d'emergència climàtica.

- Impulsar àrees de rehabilitació i regeneració urbanes (ARRU), reformes i rehabilitacions de barris, utilitzant polítiques d'estalvi d'energia, d'accessibilitat, de seguretat, de salut pública, de benestar i cohesió social, d'impuls cultural i de desenvolupament econòmic.

Acció realitzada:

-Publicació de noves convocatòries. Els ajuntaments que tenen conveni bilateral dins el Pla d'Habitatge estatal són Manacor, Santa Maria, Ciutadella i Maó.

- Promoure accions i polítiques per evitar la dispersió urbana i optimitzar els recursos existents per aconseguir nuclis urbans més còmodes, accessibles, eficaços, resilents i amb més oportunitats comunes.

8. Residus

Desplegar i implementar la Llei 8/2019, de 19 de febrer, de residus i sòls contaminats, de manera que s'assoleixin els objectius següents:

- Reduir significativament la generació de residus i, en particular, els residus no reciclables i la fracció de rebuig per mitjà de la introducció d'un cànon sobre l'abocament i la incineració que incentivi la separació correcta dels residus en origen i la prevenció per part de particulars i empreses.

Acció realitzada

-A partir de l'1 de juliol del 2021, s'implantarà un cànon sobre l'abocament i la incineració de residus, similar al que ja tenen altres comunitats autònomes i que serà progressiu, finalista i insularitzat, amb l'objectiu de canviar el model de producció i gestió de residus a la comunitat autònoma. La disposició addicional sisena de la Llei 8/2019, de 21 de febrer, de residus i sòls contaminats de les Illes Balears, estableix que, en cas que l'any 2020

no es compleixin els objectius marcats per la normativa vigent, com ara arribar al 50 % de reciclatge dels residus municipals, el Govern de les Illes Balears ha d'impulsar l'establiment d'un cànon per gravar la deposició en abocador i el tractament mitjançant incineració, amb recuperació energètica o sense, del rebuig dels residus domèstics o municipals de qualsevol procedència. Tenint en compte que el 2019 estàvem al voltant d'un 20 %, és evident que no es compliran els objectius.

L'Avantprojecte llei dels pressuposts de la Comunitat Autònoma per al 2021 recull ja l'establiment d'aquest cànon.

- Donar una solució ambiciosa i ràpida als residus orgànics per reduir de manera important el malbaratament alimentari i tancar el cicle de la matèria orgànica. El Govern de les Illes Balears impulsarà de forma decidida una recollida de fracció orgànica de gran abast i d'alta qualitat, perquè pugui ser retornada als sòls de les Illes Balears i esdevengui embornal de carboni.

Acció realitzada

-S'impulsa l'estudi «Anàlisi del sistema de gestió dels residus municipals a les Illes Balears», que és l'estudi més complet en la matèria que s'ha fet fins ara a la comunitat i que conclou que les Illes Balears són lluny encara d'assolir els objectius de la Llei de residus i de les directives europees en matèria de reciclatge i recollida de matèria orgànica. Per aquest motiu, la implantació del cànon esmentat pretén ser clau a l'hora d'incentivar les millores que calen per aconseguir aquests objectius, bonificant les bones pràctiques com ara la recollida i el tractament de la matèria orgànica, gran assignatura pendent a les Illes Balears, o el pagament per generació.

-Coordinar l'arribada de fons estatals als ajuntaments destinats a millorar la gestió dels residus municipals. En la convocatòria d'enguany s'han aconseguit 90.000 €, motiu pel qual el conseller de Medi Ambient i Territori ha votat en contra d'un repartiment que penalitza l'arxipèlag.

9. Medi ambient i territori

- Analitzar l'impacte de la crisi ambiental en els recursos hídrics ambientals i paisatgístics de les Illes Balears, i elaborar plans d'adaptació.

Accions realitzades:

-En recursos hídrics, després de recuperar el seguiment mensual de les aigües subterrànies per avaluar-ne la qualitat i quantitat, aquest 2020 s'ha iniciat la construcció i ampliació de la xarxa foronòmica de les Illes Balears, que permetrà fer un seguiment, en temps real, del comportament de les aigües superficials. D'aquesta manera es tindran dades tan de sequeres com d'inundacions, bàsiques per a l'elaboració del Pla Hidrològic de les Illes Balears 2021-2027, que ja incorpora l'adaptació i la mitigació del canvi climàtic entre les seves prioritats, així com la reutilització i la infiltració d'aigües depurades.

-Pel que fa al paisatge, el Decret Llei 9/2020, de 25 de maig, de mesures urgents de protecció del territori de les Illes Balears, recull la prohibició de nous habitatges unifamiliars aïllats, tret que estiguin vinculats a explotacions agropecuàries, inclosos dins les àrees de prevenció de riscos (APR); és a dir, zones amb alt risc d'inundacions, esllavissades, incendis i erosió.

Els darrers fenòmens meteorològics extrems que hem patit els darrers anys i que, segons l'ampli consens de la comunitat científica, esdevindran de cada vegada més habituals, fan palesa la urgent necessitat d'adaptar el territori a l'emergència climàtica i, sobretot, tenir un model territorial més segur envers la població i més resilient. El Decret Llei també redueix els paràmetres edificatoris a gairebé la meitat en qualsevol categoria de sòl rústic, limita a una el nombre de piscines per finca i se n'especifica el volum màxim, estableix l'obligatorietat de la recollida i recuperació d'aigües pluvials per a nous projectes de construcció i marca mesures d'integració paisatgística i ambientals per a noves construccions o per a projectes de reforma integral com mantenir la massa boscosa en condicions que minimitzi l'extensió d'incendis forestals i, en zones agrícoles, mantenir l'explotació agrària existent; recuperar i mantenir tots els elements de valor etnogràfic o cultural existents a la finca, com és el cas de marges; reduir la contaminació lumínica; obligatorietat que els tancaments de les finques i edificacions només es puguin fer amb acabats tradicionals o bé amb tanques cinegètiques.

- Protegir els ecosistemes marins: la posidònia com a element clau en la mitigació (embornal de carboni) i en l'adaptació (protecció de platges i zones de costa). Introducció com a mecanisme de flexibilització en les emissions de GEH.

Acció realitzada:

-Enguany s'ha millorat l'aplicació del Decret 25/2018, de 27 de juliol, sobre la conservació de la *Posidonia oceanica* a les Illes Balears, especialment en l'apartat de la retirada de la planta de les platges gràcies a la millor coordinació amb els ajuntaments. L'aportació de catorze robots submarins per part de Red Eléctrica també ha ajudat a millorar la detecció i la comprovació de les embarcacions fondejades damunt posidònia. Els ROV també s'aprofitaran per dur a terme inspeccions en emissaris submarins o sortides de xarxes pluvials municipals.

G CONSELLERIA
O AGRICULTURA,
I PESCA I ALIMENTACIÓ
B
/

10. Agricultura, pesca i alimentació

- Enfortir la resiliència i capacitat d'adaptació dels sistemes agraris i ramaders al context de canvi climàtic reduint els factors de vulnerabilitat i promovent la transició vers sistemes de producció agrícola agroecològics més diversificats i integrats, més eficients, amb rendiments variables, més resilents als riscos i a les adversitats climàtiques.
- Impulsar la transició en el model de producció agrícola i ramader vers un model sostenible que contribueixi a la mitigació del canvi climàtic i a la reducció del total de gasos amb efecte d'hivernacle.

Accions realitzades

La política agrària comuna, en el període 2014-2020, inclou una ambició ambiental que implica almenys el 30 % dels fons FEADER amb els quals es finança el Programa de Desenvolupament Rural i que han d'estar orientats als objectius ambientals i de lluita contra el canvi climàtic. A aquesta quantitat, s'hi sumen els ajuts directes finançats amb càrrec a FEAGA inclosos com a condicionalitat ambiental per a les explotacions agràries. Amb caràcter general, la Comunitat Autònoma de les Illes Balears aconsegueix un compromís ambiental en les mesures del *PDR del 37,5 %, la qual cosa suposa una quantitat aproximada de 10.104.188 € l'any. Això implica que les Illes Balears supera en 7,5 punts l'exigència comunitària. A aquesta quantitat, hi hem de sumar 6.751.928,13 € amb càrrec a *FEAGA,

corresponent al pagament verd que reben els agricultors i ramaders de les Illes Balears pel compliment de la condicionalitat ambiental.

Aquestes mesures s'han d'analitzar de manera complementària amb les mesures impulsades amb fons CAIB, bé a través del pressupost ordinari de la Conselleria, com a través de projectes finançats amb l'impost de turisme sostenible. En destacam algunes de les més significatives.

- Impuls, manteniment i execució de projectes de regadius sobre la base de l'aprofitament d'aigües regenerades. 3.294.000,00 € executats íntegrament, dels quals 2.000.000 € es corresponen amb la primera fase del projecte de regadiu executat en el municipi de Porreres.

- Suport a la diversificació de les explotacions agràries i al manteniment del paisatge agrari. 3.200.000€ executats íntegrament i la destinació dels quals és la replantació d'arbres en explotacions afectades per la *Xylella* i la replantació d'arbres fruiters. L'objectiu és augmentar la resiliència de les explotacions, la conservació dels ecosistemes agraris i augmentar la capacitat d'embornal de carboni.

-Mesura de lluita contra l'erosió i perduda de sòl fèrtil. S'hi han destinat 9.367.901,66 €. Aquesta mesura es concreta en la rehabilitació de marges. A més de l'impacte positiu en termes de conservació del paisatge, i del patrimoni immaterial, s'ha demostrat el seu enorme impacte en la lluita contra l'erosió. La quantitat aproximada de sòl que s'ha pogut protegir contra l'erosió gràcies als marges restaurats se situa entorn de les 1.100 tones anuals, amb una reducció del 54 % de les pèrdues estimades per l'Inventari nacional d'erosió de sòls. Les actuacions en els marges s'han distribuït per 64 dels 67 municipis de l'arxipèlag, que sumen accions en 128.329,82 m² de sòl i 7.514 marges rehabilitats. En total, la inversió és de 9.367.901,66 € i s'han gestionat 426 expedients a Eivissa, 20 a Formentera, 932 a Mallorca i 53 a Menorca. En els municipis que conformen la serra de Tramuntana s'han fet un total de 3.272 actuacions, de les quals Sóller ha estat el més beneficiat, amb 552 actuacions de 67 expedients. La inversió total per a la rehabilitació de marges a la Serra ha estat de 3.035.143 euros.

-Programa de Recerca i Conservació de la Biodiversitat Vegetal.

Implica la conservació, la recerca i l'ús de varietats locals que suposen un augment de la resiliència de l'agricultura balear enfront del canvi climàtic. S'hi ha destinat un pressupost de 421.652,00 €, distribuïts en dues parts: 301.652,00€ per al desenvolupament de l'acció de recerca directa i 120.000,00 € per donar suport a beques de recerca i doctorat. Amb el programa es manté la recerca amb una de les col·leccions de referència a

Espanya de varietats de vinya, i també amb col·leccions importants d'ametllers i garrofers i d'alguns altres fruiters com ara figueres, albercoquers o pruneres. Moltes d'aquestes col·leccions es troben a la finca experimental de Sa Granja, a més de plantacions en finques col·laboradores on se situen camps d'experimentació i reproducció (sa Canova, Banyalbufar, etc.). Així mateix, l'IRFAP compta amb el banc de germoplasma d'hortícoles i alguns cereals de varietats locals de les Illes Balears. Amb el pressupost disponible, s'ha continuat amb la recerca i la conservació de recursos filogenètics, i es desenvoluparà el Pla d'Acció i Conservació de Varietats Locals per poder vincular-nos a l'esforç que en l'àmbit de l'Estat s'està desenvolupant en aquest mateix sentit.

-Prevenció, lluita i control de plagues de quarantena. Centrat de manera especial en l'execució del Programa de Contenció de la *Xylella fastidiosa*, qüestió en la qual els equips de la Conselleria d'Agricultura de les Illes Balears són referència europea. Amb un pressupost de 3.200.000 €, a més de la lluita contra la *Xylella*, s'actua enfront de l'amenaça econòmica i mediambiental que suposa l'entrada d'organismes nocius, així com per fer front a les plagues ja establertes. Per això, ha estat necessari reforçar la xarxa de prospeccions, de prevenció i de control. La major part de les prospeccions responen a exigències que ja venen regulades per normativa de la Unió Europea i del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació (MAPA), davant els quals hem de presentar els plans de control, d'erradicació i de contingència amb la informació dels resultats i, si escau, les campanyes fitosanitàries adequades per al desenvolupament de la producció integrada.

- Preservar la qualitat dels ecosistemes marins, la conservació de la biodiversitat i la capacitat d'adaptació de l'activitat social i econòmica de la pesca entorn de les comunitats costaneres.

Accions realitzades:

-A través de la Direcció General de Pesca i Medi Marí (*DPMM), s'ha treballat enguany amb la mateixa estratègia que en anys anteriors, amb alguns elements de novetat i que tenen a veure directament amb la lluita contra el canvi climàtic en l'àmbit pesquer i marí.

-La prioritat és la gestió, la vigilància i l'ordenació de les reserves marines. El pressupost destinat a aquest efecte, incloent tant fons *CAIB, *FEMP com del MAPA, ha estat de 3.100.000 €. Les Illes Balears disposen d'onze reserves marines, distribuïdes per tot el litoral. El manteniment de les reserves és un objectiu capital de la Direcció General, ja que han demostrat

la seva eficàcia per a gestionar de manera sostenible els recursos marins, alhora que es garanteix la sostenibilitat de la pesca en el futur.

- S'ha continuat avançant en l'elaboració dels plans de gestió sostenible que necessitam, tant d'arts menors, com d'espècies com la llampuga, la llagosta o la gamba vermella, així com els plans de gestió en determinades zones com el canal de Menorca.

L'aplicació a partir de l'1 de gener de 2020 del Pla de Gestió del Mediterrani, aprovat per un reglament comunitari i que afecta les embarcacions d'arrossegament, ha suposat tot un repte per adequar l'esforç pesquer de la flota d'arrossegament a les condicions establertes des de la UE. Aquest esforç té un impacte directe sobre els ecosistemes marins de la Mediterrània.

- Reduir les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle en la pesca i en l'aqüicultura i potenciar la capacitat d'absorció de CO₂ dels ecosistemes marins.

Acció realitzada:

-Línia d'ajuda adreçada a la limitació de l'impacte de la pesca en el medi marí i a l'adaptació de la pesca a la protecció d'espècies. Pressupost: 500.000 €. A través de la línia, s'apuja l'adaptació de la pesca a la protecció d'espècies. S'adrecen a: a) Propietaris de vaixells pesquers. b) Pescadors propietaris de les arts que es volen substituir. c) Armadors, si en l'acord entre el propietari i l'armador el primer ha transferit aquest dret a l'armador.

- Impulsar el desenvolupament d'hàbits alimentaris garantint l'accés a una alimentació sana, d'alta qualitat, assequible, nutritiva i diversa, que prioritzi els impactes positius sobre la salut, el medi ambient i el clima.

Accions realitzades:

Durant el primer any de la Declaració d'emergència climàtica s'ha iniciat una estratègia de treball per afavorir els canvis de consum alimentaris cap a hàbits més sostenibles. A més de les accions adreçades a elaborar l'Estratègia de promoció del producte local i les diferents campanyes de comunicació, s'han desenvolupat dues línies de treball prioritàries.

-Promoció i suport a la creació de canals curts de comercialització. La línia de suport cerca enfortir la venda directa i els circuits de comercialització directes amb un menor impacte ambiental. Per això, s'ha publicat una línia específica amb una dotació de 400.000,00 €.

-Suport a la compra pública alimentària amb criteris ambientals i socials. S'ha desenvolupat tot un treball en aquest tema, tant en l'àmbit normatiu, de contractació pública com en la dimensió educativa i informativa. La Conselleria s'ha centrat en l'àmbit escolar i ha desenvolupat diverses actuacions:

-Programa de fruita i llet a les escoles. 525.00000 €. Promoure el consum de productes locals a les escoles. Programa d'acompanyament educatiu. Elaboració de materials didàctics per treballar a les aules.

-Projectes pilot. Menorca al plat de l'escola. Eivissa al plat de l'escola i Mallorca al plat de l'escola. Tots tres, amb una dotació conjunta de 500.000 €.

G CONSELLERIA
O MODEL ECONÒMIC,
I TURISME I TREBALL
B
/

11. Turisme

- Dur a terme una estratègia de turisme sostenible, que redueixi substancialment l'impacte ambiental d'aquest sector en el territori.

Acció realitzada:

- L'AETIB està treballant a través dels segments estratègics turístics (SET) en estratègies de desenvolupament i posicionament sostenible. Es tracta d'estratègies basades en la diversificació del nostre producte amb la finalitat d'arribar a temporades més llargues i sostenibles, potenciar l'activitat turística més enllà dels mesos d'estiu i millorar la posició competitiva de les Illes Balears, afegint valor al nostre producte turístic.

Els SET són una aliança entre el sector públic i privat que permet establir una línia de treball fonamental i que potencia la col·laboració entre administracions i empreses, amb plans d'acció específics per a cada segment i una estratègia que va alineada amb els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) de les Nacions Unides.

- Elaborar plans d'adaptació de les infraestructures turístiques enfront del canvi climàtic.

Acció realitzada:

-Amb l'aprovació del Decret Llei 8/2020, de 13 de maig, és dona la possibilitat a les activitats turístiques que ho vulguin de presentar projectes de modernització, projectes que han de complir una sèrie de paràmetres relatius a estalvi del consum d'aigua o en relació amb l'ús d'energies alternatives. Els principis d'aquest Decret Llei s'han vist ara referendats per la Llei 2/2020, de 15 d'octubre, recentment aprovada.

G CONSELLERIA
O MODEL ECONÒMIC,
I TURISME I TREBALL
B

12.Treball

- Establir plans de transició justa, que permetin crear itineraris de formació i adaptació laboral, per tal que les persones treballadores dels sectors més afectats pel canvi climàtic puguin trobar sortides laborals en nous sectors.
- Incorporar la perspectiva ambiental de manera transversal a tota l'oferta formativa del SOIB.

Acció realitzada:

-El SOIB vehicula una part molt important de la seva oferta formativa mitjançant convocatòries de formació. En aquest sentit, cal manifestar que des de l'any 2020 en les diferents convocatòries, com per exemple la convocatòria de formació per a treballadors preferentment desocupats 2021-23, es dona preferència a la formació lligada a la transició energètica, de manera que tota la formació lligada a aquest bloc se situa dins del grup amb màxima preferència, de manera que les entitats que presenten sol·licituds per impartir formació en aquests àmbits tenen la màxima puntuació i, així, tenen la màxima probabilitat d'obtenir l'assignació.

13. Educació, universitat i recerca

- Establir projectes transversals de formació en mitigació i adaptació al canvi climàtic, estalvi i eficiència energètica, per a tots els nivells educatius.

Acció realitzada:

- La Direcció General de Formació Professional compta amb un equip d'assessors de formació tècnica docent d'FP que, entre altres funcions, coordina la formació que fan empreses d'aquests sectors perquè els docents d'FP també les puguin rebre.

- Fomentar els estudis de formació professional vinculats a l'eficiència energètica, l'energia solar i les energies renovables.

Accions realitzades:

- Actualment, tenim 1.547 alumnes matriculats a les famílies professionals vinculades de forma directa (un 10 % aproximadament del total de matriculats). La Direcció General de Formació Professional està treballant en la creació d'un CIFP que aglutini aquestes famílies professionals per poder consolidar i augmentar l'oferta i alhora poder dotar-la dels elements de coordinació i promoció amb les empreses implicades, així com promoure la creació de noves per mitjà de les aules d'emprenedoria i de la formació i assessorament que les acompanya.

- Promoure l'estudi de ciències, tecnologia, enginyeria i matemàtiques, que faciliten un coneixement sistèmic sobre la situació d'emergència climàtica i les repercussions.

Acció realitzada:

-Aquest curs 2020-2021 s'ofereixen 36 cicles nous amb 1.680 places noves, tots amb clara referència al món de la tecnologia (informàtica, agrària, maritimopesquera, automoció...) o de fort caràcter social (sanitària, servies socioculturals i a la comunitat, activitats físiques i esportives).

- Incentivar formacions per al professorat sobre el desenvolupament sostenible des de la perspectiva de la ciutadania global.

Acció realitzada:

-Des de la nostra Direcció General s'ha creat el grup d'assessors en formació de professorat d'FP, que aporten formacions relacionades en el desenvolupament sostenible (cotxes híbrids i elèctrics, implantació de plaques solars, mesures sanitàries, tractament d'aigües, economia social i finances ètiques...).

- Promoure la conscienciació i recerca sobre el canvi climàtic com a problemàtica mundial i els projectes d'acció local que es poden desenvolupar mitjançant programes d'aprenentatge servei en els centres educatius.

Coordinar el coneixement científic a través de les xarxes existents i dels centres d'intercanvi, per garantir la presa de decisions informades en tots els àmbits.

Acció realitzada:

-Una de les funcions del tot just creat CRN d'Atenció social, ubicat al CIFP Son Llebre, és coordinar els nous coneixements científics en l'àmbit estatal en aquest sector.

14. Acció exterior i cooperació

- Promoure la cooperació internacional en matèria climàtica, especialment a través de projectes d'adaptació al canvi climàtic a la conca mediterrània.

Accions realitzades:

-Instal·lació de panells solars en un centre pediàtric de Croix de Bouquets (Haití). 35.780,90 €.

-Energia tèrmica solar per al desenvolupament sostenible, a Kaban (Mali).11.688 €.

-Parcel·la integral familiar amb cacau com a cultiu integrador per a la seguretat alimentària i de gestió contra els efectes del canvi climàtic en famílies rurals. Perú. 29.237,76 €

-Dones empoderades contribueixen al desenvolupament rural sostenible. Perú. 75.237,19 €

- Participar activament en els diversos fòrums europeus i internacionals que abordin la crisi climàtica i les seves conseqüències, tot defensant la necessitat d'actuar amb celeritat i difonent les accions empreses pel Govern de les Illes Balears en la matèria.

Accions realitzades:

-S'ha participat, en el si de la Conferència de Regions Marítimes Perifèriques (en les dues comissions en què som presents, la Comissió Illes i la Comissió Intermediterrània) en el treball mancomanat per reforçar les polítiques de canvi climàtic en el si de la Unió Europea i entre els nostres territoris (vegeu el punt 16 de la Declaració final de l'Assemblea 2020: [Les regions a l'avantguarda de la recuperació econòmica sostenible](#)).

-S'ha incidit, durant la presidència balear de l'Euroregió, en la necessitat d'enfortir i fer convergir les nostres polítiques en transició energètica i mitigació i adaptació al canvi climàtic, per mitjà de diferents vies: l'enfortiment de la seva presència com a eix transversal intercomissions; amb una part del Fons d'Ajut Euroregional destinat a sortir de la crisi generada per la COVID-19 d'una manera sostenible; o promovent projectes euroregionals en aquest camp i llançant el compromís d'establir una estratègia euroregional 2030, a llarg termini, que es desenvolupi sobre el concepte de desenvolupament sostenible i la necessitat de redreçar la situació generada per l'emergència climàtica (vegeu el punt 5 del Fons d'Ajut Euroregional per fer front a la COVID-19).

-Com a membres del Comitè Europeu de les Regions, s'ha decidit apostar fermament per fer front a l'emergència climàtica participant, en aquest període, en dues comissions del CdR molt vinculades amb la política climàtica: la Comissió de Recursos Naturals (NAT) i la Comissió de Medi Ambient, Canvi Climàtic i Energia (ENVE). En aquest sentit, s'han esmenat els texts durant el procés d'elaboració dels dictàmens presentat en ambdues comissions i en sessió plenària, i s'ha presentat i liderat, per primera vegada per part del Govern de les Illes Balears, un dictamen d'iniciativa pròpia sobre l'ús sostenible de recursos naturals en el marc insular mediterrani. En aquest sentit, un del fonaments d'aquest dictamen és, precisament, la vulnerabilitat ambiental i climàtica de la conca mediterrània i, en especial, dels seus espais insulars. (Vegeu el Dictàmen sobre l'Ús sostenible dels Recursos Naturals en el Marc insular Mediterrani).

-En el marc de l'Aliança MedInsulae (formada per Còrsega, Sardenya, Gozo i les Illes Balears) s'ha treballat activament en el si de la Setmana Europea

de Ciutats i Regions en l'exposició, per part de les Illes Balears, de l'enorme vulnerabilitat ambiental i climàtica que pateixen les Illes Balears i les illes mediterrànies en general (Veure presentació [Les Illes Balears: la doble perifèria](#) i la conferència sencera a [EU Policies in the Mediterranean Islands: challenges and solutions](#)).

-S'ha coorganitzat, juntament amb la Lliga Europa de Cooperació Econòmica (LECE), l'Euroregió Pirineus Mediterrània (EPM) i l'Institut d'Estudis Mediterranis (IeMed), la **XV Conferència Anual sobre la mediterrània centrada en turisme marítim i costaner sostenible**. L'esdeveniment, que va comptar amb la presència del Secretari general de la Unió per la Mediterrània, Sr. Nasser Kamel, va comptar amb un panell dedicat a l'impacte del canvi climàtic en el sector turístic costaner i com superar els reptes ambientals en aquest sector (Veure pàgina 13 de l'informe sobre la conferència de l'IEMED, que recull les conclusions del panell [L'impacte del Canvi climàtic: construint un sector turístic resilient i sostenible](#)).

-En el marc del Dia Mundial del Medi Ambient (5 de juny) així com de tota l'Acció Climàtica i el pacte Verd Europeu, des del Centre d'informació Europe Direct de les Illes Balears es va formar part en una campanya, juntament amb els centres de Catalunya, anomenada **#SaveThePlanet_És el Repte de la teva vida!**. L'objectiu és conscienciar als ciutadans a actuar per poder protegir el medi ambient i fer front, entre d'altres amenaces ambientals, a la crisi climàtica (Veure: Campanya [#SaveThePlanet_És el repte de la teva vida](#)).

-De manera transversal, en altres fites destacades de l'any ([IX Reunió anual de la plataforma d'agrupacions europees de cooperació territorial](#) celebrat a Palma, els [posicionaments](#) conjunts amb altres Illes de la Mediterrània o en el marc de la MedCopAlliance, o la [participació al Fòrum d'Insuleur](#) a Malta) s'ha subratllat l'enorme vulnerabilitat climàtica i ambiental de les Illes de la Mediterrània en general i de les Illes Balears en particular (sempre seguint com a fonament el dictamen sobre l'Ús Sostenible de Recursos Naturals al marc insular mediterrani).

- Vetllar per la previsible crisi que comportaran les migracions climàtiques i establir les vies necessàries per prestar ajut econòmic, social i asil, quan les circumstàncies així ho requereixin.

Accions realitzades:

-En el marc més general, destacar que el Dictamen sobre l'Ús sostenible de recursos naturals en el marc insular mediterrani dedica una part molt important a la necessitat de reforçar la governança multinivell amb l'objectiu d'augmentar la resiliència de conca per adaptar-se, precisament, a la crisi climàtica i les seves derivades.

-Estratègia d'inclusió socioeconòmica i cultural de joves de Larache, Tetuán i Chefchauen per fer front a la radicalització i a la migració. Marroc. 116.000 €

-Joventut emprenedora: noves perspectives de permanència i vida digna a través de la dinamització econòmica i de l'autoocupació. El Salvador. 124.998,18 €

-Promoció del dret al treball de les dones a la regió de Tànger-Tetuán-Alhucemas sota els principis de l'Economia Social i Solidària. Marroc. 65.000 €

-Millora dels sistemes agraris familiars locals de forma col·lectiva, inclusiva i sostenible de les Comunes Aït Youssef Ouali i Arbaa Taourirt. Marroc. 120.977,84 €

-Reforçar la resiliència a la seguretat alimentària a través de graners de contingència i el reforç dels mitjans de vida a 10 llogarets dels cercles de San i Tominian. Mali. 125.000 €

-Enfortir les capacitats de la cooperativa en comercialització a través del desenvolupament de sistemes participatius i inclusius d'anàlisi de mercats, comercialització i promoció de la producció local. Congo (RD). 124.000 €

-Promoció del dret a una alimentació sana, nutritiva i suficient amb equitat i sostenibilitat a la comuna de Nyassia, Senegal. Senegal. 60.000 €

15. Serveis socials

- Analitzar l'impacte del canvi climàtic en la població en risc de vulnerabilitat i establir programes i mecanismes de reducció de la vulnerabilitat social.

El canvi climàtic no afecta tothom de la mateixa manera. Algunes persones (per la seva edat, condició o salut) són més vulnerables. Els reptes més importants que imposarà el canvi climàtic des de la perspectiva de la justícia climàtica seran: un increment de població vulnerable davant la pobresa energètica, problemes de salut vinculats a les onades de calor i el possible encariment de l'alimentació.

Accions realitzades:

- Garantia d'ingressos per a la cobertura de necessitats bàsiques. Totes les prestacions socials de caràcter econòmic de les Illes Balears, regulades al Decret Llei 10/2020, de 12 de juny, i especialment, la Renda Social Garantida, tenen com a objectiu garantir els ingressos mínims per a poder dur a terme una vida el més saludable possible, tant a nivell d'alimentació, com en el manteniment de les condicions de la llar, etc.
- Proporcionar subvencions destinades a entitats privades sense ànim de lucre de l'àmbit social que gestionen ajuts per pal·liar la pobresa energètica a famílies vulnerables i en risc d'exclusió social.
- Garantir els drets energètics per a tothom. Evitar els talls de subministrament d'electricitat, especialment a les persones més vulnerables.
- Emissió de certificats de circumstàncies especials a efectes de la sol·licitud del Bo Social Elèctric; descompte en la factura elèctrica que es sol·licita a la comercialitzadora.
- Programes específics per a col·lectius vulnerables que estiguin afectats per situacions sobrevingudes.

16. Emergències

- Revisar els plans especials de protecció civil davant emergències per valorar adequadament els impactes davant l'augment de fenòmens climàtics adversos, i els possibles efectes sobre els serveis bàsics i infraestructures crítiques, que es deriven del canvi climàtic.

Acció realitzada:

-Actualment s'està treballant en la revisió i actualització, si escau, d'aquests plans. Es troba en període d'exposició pública l'actualització de l'Inunbal.

- Utilitzar el Centre d'Emergències SEIB112 com a central 24 hores, 365 dies l'any del Govern de les Illes Balears, per fer el seguiment els diferents sensors i estacions que té o poden arribar a tenir els diferents departaments del Govern i altres administracions sobre el territori, per quantificar, valorar i preveure, mitjançant la xarxa de vigilància hidrometeorològica d'emergències, els impactes a curt termini que pot arribar a tenir el canvi climàtic sobre la població, els béns i el medi ambient. Per exemple, sensor nivell de la mar a ports de les Illes Balears, estacions de mesura de la qualitat de l'aire tant públiques com de les empreses sotmeses a control, estacions d'aforament dels torrents de les Illes Balears, estacions meteorològiques, tant públiques com privades, i instal·lació de noves estacions a les capçaleres dels torrents amb més risc, sensors d'humitat del terreny, imatges en temps real de les torres de vigilància d'incendis forestals, de platges, ports, carreteres, etc.

Acció realitzada:

-Actualment s'està treballant en diferents iniciatives que, una vegada passats tots els tràmits administratius, sortiran a concurs i que han de cobrir aquestes necessitats.

G CONSELLERIA
O SALUT I CONSUM
I
B
/

17. Consum

- Impulsar el consum de productes de proximitat que redueixi la petjada ambiental i de carboni de la societat.

18.Salut

- Establir programes de vigilància i seguiment dels efectes del canvi climàtic. Dur a terme actuacions d'adaptació.

Acció realitzada:

-S'estan duent a terme actuacions per solaritzar hospitals i centres de salut que permetin reduir les emissions i suposar un estalvi energètic.

G CONSELLERIA
O PRESIDÈNCIA,
I CULTURA I IGUALTAT
B
/

20. Coordinació

- Incloure totes aquestes accions en el marc dels objectius de desenvolupament sostenible fixats en l'Agenda 2030.

